เรื่องเสร็จที่ ๔๒๓/๒๕๒๗

บันทึก

เรื่อง สินค้าเครื่องแต่งกายซึ่งตกแต่งด้วยสีธงชาติไทย (การนำแถบสีธงชาติไทยมาประดับหรือตกแต่งสินค้าจะมีความผิดตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ หรือมาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือไม่)

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๓๓๙๑ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแจ้งว่า ในปัจจุบันได้มีการนำแถบสีธงชาติไทยมาประดับหรือตกแต่งสินค้าเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะรองเท้า กางเกง เพื่อให้เกิดความสวยงาม ซึ่งผู้บริโภคร้องเรียนว่า การกระทำของผู้ประกอบธุรกิจเหล่านี้อาจมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้พิจารณาเห็นว่า การกระทำดังกล่าวอาจจะเป็นความผิดตามกฎหมายได้ เช่น ความผิดตามมาตรา ๕๒[๑] มาตรา ๕๓[๒] และมาตรา ๕๔[๓] แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ หรือตามมาตรา ๑๑๘[๔] แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป จึงมีมติให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยอาจมีการแก้ไขพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ ให้รัดกุมยิ่งขึ้น

---

[๑]มาตรา ๕๒ ผู้ใดใช้หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงที่ได้กำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ที่สิ่งบรรจุหีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด หรือสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ โดยไม่สมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[๒]มาตรา ๕๓ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อธงตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

(๑) ประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นใดในผืนธง รูปจำลองของธง หรือในแถบสีธง นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๒) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงอันมีลักษณะตาม (๑)

(๓) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือโดยวิธีอันไม่สมควร

(๔) ประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

(๕) แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีธงอันมีลักษณะตาม (๔) โดยไม่สมควร

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[๓]มาตรา ๕๔ ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงรูปจำลองของธง หรือแถบสีธงที่ได้บัญญัติกำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[๔]มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใดอันมีความหมายถึงรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีความเห็นเช่นเดียวกับคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่า การนำแถบสีธงชาติไทยมาประดับหรือตกแต่งสินค้า เครื่องแต่งกาย อาจจะเป็นความผิดตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ หรือตามมาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้แล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป ดังนั้น จึงไม่จำต้องพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ แต่อย่างใด และโดยที่เรื่องนี้เป็นปัญหากฎหมาย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) แล้วได้ความว่า ในเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับคำร้องเรียนจากผู้บริโภคว่า ในปัจจุบันนี้ได้มีการนำแถบสีธงชาติไทยมาประดับหรือตกแต่งสินค้าเครื่องแต่งกายโดยเฉพาะรองเท้า กางเกง ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร เป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ แต่ผู้ร้องเรียนก็ไม่ได้ให้รายละเอียดการใช้แถบสีธงชาติไทยหรือส่งสินค้าตัวอย่างมาให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคพิจารณาแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงไม่ทราบว่าตามความเป็นจริงนั้นได้มีการใช้แถบสีธงชาติไทยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ ในการประดับหรือตกแต่งสินค้า เครื่องแต่งกายหรือไม่ หรือมีการใช้แถบสีธงชาติไทยประดับหรือตกแต่งสินค้าเครื่องแต่งกายในลักษณะที่ไม่สมควรหรือไม่อย่างใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นที่แน่ชัดว่า แถบสีที่มีผู้นำไปประดับหรือตกแต่งสินค้า เครื่องแต่งกายตามปัญหาที่หารือมานี้เป็นแถบสีธงชาติไทยตามมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ จริงหรือไม่ และการนำไปประดับหรือตกแต่งสินค้า เครื่องแต่งกายนั้นมีลักษณะอย่างไร จึงยากที่จะวินิจฉัยได้ว่าการกระทำดังกล่าวขัดต่อกฎหมายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒)เห็นว่า มาตรา ๕(๑)[๕] แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ ได้บัญญัติให้ธงชาติไทยมีแถบสี ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง โดยตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วน ฉะนั้น แถบสีที่นำไปประดับหรือตกแต่งสินค้า เครื่องแต่งกาย อันจะอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติ

---

[๕]มาตรา ๕ ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย ได้แก่

(๑) ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วนด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

แห่งกฎหมาย จึงย่อมหมายความถึงแถบสีธงชาติไทยที่มีลักษณะตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ คือมีแถบสี ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่กว้าง ๒ ส่วนต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วน หากมีลักษณะแตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ดังกล่าวก็ไม่อาจถือเป็นแถบสีธงชาติไทยตามกฎหมาย

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คุ้มครองการกระทำการใด ๆ ต่อแถบสีธงชาติไทยนั้นได้มีมาตรา ๕๒[๖] มาตรา ๕๓[๗] และมาตรา ๕๔[๘] แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ กำหนดโทษแก่ผู้ที่ใช้หรือแสดงแถบสีธงชาติไทย หรือกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อแถบสีธงชาติไทย และเมื่อได้พิจารณาความในมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ดังกล่าวแล้ว เห็นว่า การใช้หรือแสดงแถบสีธงชาติไทย หรือการกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อแถบสีธงชาติไทย อันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ นั้น จะต้องเป็นการกระทำโดยไม่สมควร หรือกระทำไว้ ณ ที่หรือโดยวิธีอันไม่สมควรหรือมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อแถบสีธงชาติไทย แล้วแต่กรณี ซึ่งการกระทำในลักษณะอย่างใด ที่ใด หรือโดยวิธีใดอันเป็นการไม่สมควรหรือมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อแถบสีธงชาติไทยหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป ส่วนมาตรา ๑๑๘[๙] แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการกระทำการใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใดอันมีความหมายถึงรัฐโดยมีเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ หาได้คุ้มครองถึงการกระทำการใด ๆ ต่อแถบสีธงชาติไทยไม่

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เห็นว่า การนำแถบสีธงชาติไทยมาประดับหรือตกแต่งสินค้า เครื่องแต่งกาย จะเป็นความผิดตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ หรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาจากแถบสีดังกล่าวว่ามีลักษณะเป็นแถบสีธงชาติไทยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ หรือไม่ และขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไปว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยไม่สมควรหรือกระทำไว้ ณ ที่หรือโดยวิธีอันไม่สมควร หรือมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อแถบสีธงชาติไทยหรือไม่ โดยไม่จำต้องพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติธง พ.ศ.๒๕๒๒ และการกระทำดังกล่าวนั้นไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์
(นายอมร จันทรสมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

---

[๖]โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)
[๗]โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)
[๘]โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)
[๙]โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๒๗